

Antropologie těhotenství a porodu studentská konference

Kdy: 22. září 2021, 9:00 – 16:30

Kde: v areálu FHS UK v Troji ([Pátkova 2137/5, Praha 8](#)) v místnosti č. 2.21

Program:

9:00 – 9:30 Registrace

9:30 – 9:45 Zahájení

I. blok

9:45 – 10:15 **S tou zplodil syna...**
Jana Křížová, FHS UK, Integrované studium člověka – obecná antropologie, Ph.D. studium

10:15 – 10:45 **Rozvojová politika a porodnictví u matrilineárního kmene Khásí v SV Indii**
Lenka Zahrádková, Ústav etnologie FF UK, Ph.D. studium

10:45 – 11:15 **Tělo a tělesnost u porodu – prožitky rodičích žen**
Magdalena Ezrová, Sociologie ISS FSV UK, Ph.D. studium

11:15 – 11:30 Přestávka

II. blok

11:30 – 12:00 **Kde je moje porodní asistentka**
Tereza Zachová, FHS UK - Řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích, Mgr. studium

12:00 – 12:30 **Který porod je normální - výpovědi zdravotníků**
Daniela Vorlová, FHS UK, Integrované studium člověka – obecná antropologie, Ph.D. studium

12:30 – 13:00 **Jak vnímají porodníci správné provedení Finské ochrany perinea v Croydon University Hospital**
Hana Kleprlíková, FHS UK, Integrované studium člověka – obecná antropologie, Ph.D. studium

13:00 – 14:00 Pauza na oběd

III. Blok

- 14:00 – 14:30 **Potrat v Limě, Peru**
Martina Přibyláková, FHS UK, Integrální studium člověka – obecná antropologie,
Ph.D. studium
- 14:30 – 15:00 **Potřeby zdravotníků provázejících rodiče perinatální ztrátou**
Anna Škvorová, Katedra ošetřovatelství a porodní asistence, Fakulta zdravotnických
studií, Západočeská univerzita v Plzni
- 15:00 – 15:30 **Mluvení o mlčení: tabu prenatalních a perinatálních úmrtí**
Marie Hintnausová, Katedra sociální a kulturní antropologie, FHS UK, Mgr. studium
- 15:30 – 16:30 Společná závěrečná diskuse

Srdečně Vás zveme na **studentskou konferenci věnovanou společenskovední reflexi porodnictví a reprodukční medicíny** v ČR i globálně. Prezentovány budou společenskovední i interdisciplinární příspěvky reflektující oblast zdravotní péče během těhotenství, porodu, biopolitiky a biomoci v oblasti reprodukční medicíny, kultury a antropologie těhotenství a porodu.

Věříme, že setkání bude skvělou příležitostí, jak porovnat vlastní výzkum s výzkumem z dalších pracovišť, k navázání kontaktů a k načerpání inspirace pro další výzkum.

Vstup je volný.

Za organizační tým srdečně zdraví

Daniela Vorlová, Hana Kleprlíková a Martina Přibyláková
(doktorandky FHS UK oboru Obecná antropologie – Integrální studium člověka)

Konference je finančně podpořena z programu Progres Q22.

Prosíme o nahlášení účasti na: daniela.kordikova@gmail.com (Daniela Vorlová)

Web: <https://fhs.cuni.cz/FHS-1001.html?event=22593&lang=cz>

Prezentující a abstrakty příspěvků:

Mgr. Jana Křížová

FHS UK, Integrální studium člověka – obecná antropologie, Ph.D. studium

S tou zplodil syna...

V konferenčním příspěvku bych se ráda formou krátkého historicko-antropologického exkurzu zastavila u problematiky vývoje porodní pomoci, jež v „kolébce moderního porodnictví Evropě“ (výstava v EP, 2007) vedla k jednomu z prvních ženských povolání. Ve všech fázích, tedy péče o těhotnou, rodičku i šestinedělku, bývala doménou žen („bábictví“, sv. Hildegarda, Louise Bourgeois Boursier z Paříže aj.). Ranhojiči-chirurgové se u porodů objevovali teprve v kritických, často už patologických, okamžicích. S příchodem 18. století se přítomnost muže-lékaře stává postupně obvyklejší. O zřejmě prvních porodních pomocnicích víme pro české země ze zpráv ze čtvrté čtvrtiny 12. století, když zmiňují legendy narození blah. Hroznaty (*1160/1170?). A král Václav II., syn Přemysla Otakara II. (který je v hledáčku mé disertační práce Mocenský kalkul jako konstanta i proměnná lidského příběhu. Pojetí královské moci, archetyp a osud Přemysla Otakara II. v zrcadle školy Annales), roku 1284 odměňuje ve své závěti svou chůvu – váženou „obstetrix“ – Elišku. V neposlední řadě nelze v tomto kontextu opominout ženské role a údíly královen, princezen či dvorních dam, matek a dcer (srov. Přemyslovo bezdětné manželství s Markétou Babenberskou, Anežka z Kuenringu, 2. manželství s Kunhutou Uherskou, dcery: abatyše kláštera sv. Jiří Kunhuta a Anežka Přemyslovna).

Mgr. Lenka Zahrádková

Ústav etnologie FF UK, Ph.D. studium

Rozvojová politika a porodnictví u matrilineárního kmene Khásí v SV Indii

Khásíové obývají nejdeštivější místo planety, indický stát Měghálaj v Severovýchodní Indii, a jsou jednou z mála společností světa, kde je dosud živě praktikována matrilinearita a matrilokalita. Specifické postavení žen se v jejich společnosti odráží také v podobě tamějšího tradičního porodnictví, které je, navzdory snaze státu o změnu, stále vyhledávané. Přestože v zemi jsou k dispozici nemocnice a zdravotnická zařízení, ženy z kmene Khásí do nich často odmítají chodit a vybírají si tradiční formu porodu doma s porodní bábou či „dědkem“. V mém disertačním výzkumu mě mimo jiné zajímalo, z jakého důvodu si některé khásíské ženy vybírají tradiční porody doma a jakým způsobem na jejich volbu reaguje státní rozvojová politika v oblasti zdravotnictví. Ráda bych s vámi sdílela a prodiskutovala jak výsledky výzkumu, tak širší koncept kulturně senzitivního porodnictví.

Mgr. Magdalena Ezrová

Sociologie ISS FSV UK, Ph.D. studium

Tělo a tělesnost u porodu – prožitky rodičích žen

Vliv okolností porodu na budoucí psychický vývoj dítěte je celkem dobře zdokumentován. To co přetrvává je nedostatek informací a porozumění prožitkům žen u porodu. Ženy čím dál častěji mají odvahu mluvit i o jiných emocích a zážitcích u porodu, než o těch spojených s bolestí. Týkají se jak nerespektujícího a až násilného chování zdravotníků, tak ale také prožitků, které mají blízko k extatickým stavům. V příspěvku vás seznámím s prvotními výsledky výzkumu, jehož cílem je prozkoumání prožitků a žité zkušenosti žen v procesu porodu. Zajímá mě, jak jsou tyto prožitky ženy ovlivněny podmínkami porodu, jaký mají vliv na její žitou zkušenost. Okamžik narození je stěžejní nejen z hlediska biologie, ale také sociologie či antropologie. Dochází ke změnám jak na tělesné nebo psychické úrovni, tak také na sociální. Vede nás k otázce, komu patří porod, těhotné a rodičí tělo, kdo má právo rozhodovat o těle v souvislosti s těhotenstvím a porodem, kdo nese odpovědnost za zdraví dítěte a ženy a existuje jen jedna podoba zdraví? Jak se skrze zkušenost porodu a intenzivní prožitek těla konstruuje její nové „já“ a tedy, pokud je tělo vždy kulturní, jak se přeneseně formuje kultura a společnost.

Mgr. Daniela Vorlová

FHS UK, Integrované studium člověka – obecná antropologie, Ph.D. studium

Který porod je normální? - výpovědi zdravotníků

V České republice je velká pozornost věnována diskusím o kompetencích zdravotníků během tzv. „normálního“ porodu a otázce, jak tyto kompetence dělit mezi porodníky a porodní asistentky. Výchozí polemikou je tvrzení, že „normální“, „přirozený“ nebo „fyziologický“ porodní proces je v kompetenci porodních asistentek na rozdíl od porodu „komplikovaného“ a „patologického“, který je v kompetenci lékařů – porodníků. Co však „normální“, „fyziologický“ a „přirozený“ v souvislosti s porodem označuje? Jak vymezují normalitu, přirozenost nebo fyziologičnost porodního procesu sami zdravotníci, kteří v ČR o rodičí ženu pečují? Jsou jejich obrazy porodu podobné nebo jsou v rámci jejich interpretací rozdíly ve vymezení těchto konceptů a jak významné? V příspěvku vás seznámím s prvotními výsledky výzkumu, jehož cílem je zjistit, jak jednotliví aktéři – zdravotníci popisují koncepty normality a přirozenosti v souvislosti s procesem porodu. V návaznosti na výzkum se ptám, jak je porozumění zkoumaným konceptům konstruováno, které kulturní proměnné na interpretaci aktérů mohou mít vliv, a jak jsou koncepty spojeny s jejich představami péče, kterou by žena při porodu měla mít.

Mgr. Hana Kleprlíková

FHS UK, Integrované studium člověka – obecná antropologie, Ph.D. studium

Jak vnímají porodníci správné provedení Finské ochrany perinea v Croydon University Hospital?

Kolem 85% žen v UK utrpí nějaký stupeň perineální poranění během vaginálního porodu. Nejzávažnější stupně poranění mohou způsobovat bolest, inkontinenci a mohou výrazně snižovat kvalitu života u jinak zdravých žen. Jednou z metod, které snižují riziko těchto poranění je manuální ochrana perinea. Jakožto praktikující porodní asistentka jsem si osvojila Finskou manuální ochranu perinea a s podporou svého týmu jsem se snažila implementovat a standardisovat tuto techniku do praxe multikulturního prostředí porodních asistentek a lékařů v Croydon University Hospital v Londýně. Ve svém příspěvku bych vás ráda seznámila se svými postřehy a výsledky zúčastněného

pozorování se zaměřením na přijetí této techniky v Croydonské nemocnici, na její efektivnost, znalost a správnost provedení Finské ochrany perinea během porodu podle standardního tréningu a individuální vnímání správnosti provedení této techniky, její efektivnosti a potřeby tréningu jednotlivými porodníky.

Bc. Tereza Zachová

FHS UK - Řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích, Mgr. studium

Kde je moje porodní asistentka?

Projekt se stejným názvem vznikl v Unii porodních asistentek, aby zmapoval zájem žen o komunitní péči porodních asistentek, ne/dostupnost této péče a její případné příčiny. Jeho vznik a související témata, jako je dostupnost péče porodních asistentek nebo výhody kontinuální péče, jsou uvedené v bakalářské práci "Mapování zájmu žen o péči komunitních porodních asistentek". V dotazníku zatím odpovědělo 235 respondentek. Na konferenci se dozvíte, jak odpovídaly ženy na otázky jako je například jakou službu porodních asistentek by chtěly využít, z jakého důvodu nedostaly péči porodní asistentky, nebo kdo nakonec tuto péči nahradil. Projekt je dostupný na stránce:

<https://www.kdejemojeporodniasistentka.cz/>.

Mgr. Martina Příbylaková

FHS UK, Integrované studium člověka – obecná antropologie, Ph.D. studium

Potrat v Limě, Peru

I am now dealing with the topic of abortion in Lima, Peru: its quantitative, socioeconomic, legal, Catholicized/religionized aspects, illegalized abortion as a taboo, stigma, abandonment of women, a public health problem, and an institutionalized form of abuse of women, sexual and reproductive justice, abortion as a means of crime reduction, the innocent baby-fetus and fetal personhood, the beginning of human life, individual integrity and responsibility, reproductive governance, maternal body ownership, trauma of unwanted pregnancy/parenthood, the absence of the man (the father?) in abortion discourse, motherhood as a punishment. - for the sake of the presentation, I would select some of those subjects.

Mgr. Anna Škvorová

Katedra ošetřovatelství a porodní asistence, Fakulta zdravotnických studií, Západočeská univerzita v Plzni

Potřeby zdravotníků provázejících rodiče perinatální ztrátou

Perinatální ztráta, tedy úmrtí dítěte před, při nebo krátce po porodu, je tragickou událostí, která zasáhne život celé rodiny. Péče poskytnutá ženám/rodinám v této situaci, zásadně ovlivní jejich prožívání. Povědomí o moderní perinatální paliativní péči a potřebách žen/rodin procházejících perinatální ztrátou se postupně šíří, dosud však bylo málo pozornosti věnováno potřebám zdravotníků. I pro ně perinatální ztráta představuje výraznou zátěž, vedle naplňování potřeb žen/rodin se musí vypořádat také s vlastními emocemi. Tento výzkum se zaměřuje na porodní

asistentky, které jsou se ženami/rodinami v nejdělním a nejbližším kontaktu. Cílem výzkumu bylo zjistit, co v souvislosti s perinatální ztrátou prožívají, jak se svými pocity pracují, jak získávají znalosti a zkušenosti, jaké mají možnosti podpory a co je naopak omezuje při poskytování kvalitní péče. V rámci kvalitativního výzkumu byly provedeny rozhovory se dvěma porodními asistentkami, které mají výraznější zkušenosti s perinatální paliativní péčí. Z rozhovorů vyplynulo, že organizace perinatální paliativní péče u nás není dostatečná, chybí doporučené postupy, jsou rezervy ve vzdělávání, materiálním zajištění i mezioborové spolupráci. Velmi chybí také zájem o psychický stav zdravotníků (míru vyhoření a traumatizace) podpora týmové spolupráce a psychohygieny zdravotníků (supervize aj.). Na základě získaných výsledků, prožitků participantek a jejich návrhů byla vypracována doporučení pro praxi.

Bc. Marie Hintnausová

Katedra sociální a kulturní antropologie, FHS UK, Mgr. studium

Mluvení o mlčení: tabu prenatalních a perinatálních úmrtí

Nezanedbatelná část těhotenství nekončí zrozením nového lidského života, ale jeho ztrátou – potratem či úmrtím nenarozeného dítěte. Přestože prenatalní či perinatální ztráta je součástí reprodukčních historií mnoha žen a zkušeností mnoha rodin, věnuje se jí jen minimální prostor – ve veřejné diskuzi, ve společenském narativu o reprodukci, ve zdravotnickém vzdělávání i v soukromých komunikacích. Mlčení o prenatalní a perinatální smrti ale nelze vysvětlit pouhou tabuizací. Příspěvek vycházející z diplomního výzkumu českých kontextů prenatalní a perinatální ztráty nastiňuje důvody, proč prenatalní a dětská smrt tolik znepokojuje, odpuzuje, pohoršuje a rozrušuje a proč se ženy se zkušeností ztráty cítí izolované, opuštěné a nevyslyšené. Především ale příspěvek otevírá diskuzi, proč je prenatalní a perinatální smrt skrývaná, přehlížená a zamlčovaná, následkem čehož je jí věnovaná nedostatečná pozornost (nejen) sociálních věd, a jak tuto oblast výzkumně uchopit a vyrovnat se s etickými i metodologickými výzvami, které ji nevyhnutelně provází.